

Sağlık Akademisi Çalışma Grubu Raporu

A. GEREKÇE:

Ulusal düzeyde sağlık, sağlık eğitimi ve yönetimi sorunlarının araştırılması, planlanması ve çözüm önerilerinin ayrıntılı bir biçimde sunulması ulusal sağlık reformunun ele alındığı bugünlerde Ulusal Sağlık Akademisi'nin kurulması gereğini gündeme getirmiştir. Bu gerekçe içinde sağlık akademisi kurulması çalışmalarının hazırlıkları ile görevli çalışma grubumuz konuyu aşağıdaki başlıklar altında incelemiştir.

1. Eğitim ve öğretim,
2. Hizmet araştırmaları,
3. Yönetim ve mevzuat sorunları,
4. Referans laboratuvarları,
5. Etik haklar,
6. Yayın ve dökümantasyon,
7. Uluslararası ilişkiler.

B. MEVCUT SORUNLAR:

1. Mezuniyet öncesi, mezuniyet sonrası uzmanlık ve yüksek lisans eğitimleri ile hizmet öncesi, hizmetiçi, sürekli eğitim ve halkın sağlık eğitimi uygulamalarının ve denetimlerinin yetersiz ve temel standartlardan yoksun olduğu,
2. Hizmet planlamaları ve değerlendirmelerinin kısa dönemler için yapıldığı ve uygulamalarında aksaklıklar olduğu,
3. Sağlık hizmetlerinin yönlendirilmesi, değerlendirilmesi ve planlama için gerekli bilgileri toplamaya yönelik hizmet araştırmalarının yapılmadığı,
4. Referans laboratuvar hizmetlerinde ve hizmet kalitesi kontrolünde sorunlar olduğu,
5. Hizmet sunan ve hizmetten yararlananlarla ilgili mevzuat eksiklikleri olduğu,
6. Sağlık hizmetlerinde yönetim (Planlama, örgütlenme, personel, yönlendirme, eşgüdüm, denetim ve finans) sorunları olduğu belirlenmiştir.

C. HEDEFLER:

Yukarıdaki ana başlıklar halinde belirtilen sorunların çözümlenmesi ile ilgili olarak hedefler belirlenmeye çalışılmış, ancak, elde yeterli ve güvenilir bilgilerin olmaması nedeniyle ölçülebilen hedefler konulamamıştır. Bunun yerine genel çerçeveler belirlenmiştir. Bu hedefler;

I. Sağlık Personelinin Eğitimi:

* Mezuniyet Öncesi:

1. Her tip sağlık personeli için; mezuniyet öncesi eğitimin temel standartları belirlenmeli,
2. Eğitim veren kurumların eğitim programları, insangücü, araç-gereç vb. yönlerden temel standartları belirlenmelidir.
3. Her tip sağlık personelinin mesleki ehliyetlerinin onaylanmasının temel standardı oluşturulmalıdır.

* Mezuniyet Sonrası:

4. Halen yönetici durumda olanların ve birinci basamak sağlık hizmeti sunanların hizmetiçi eğitimleri ile yeni mezun olacakların hizmet öncesi eğitimlerinin temel standartları belirlenerek **en kısa zamanda** uygulamaya konulmalı,

* Uzmanlık Eğitimi:

5. Tüm sağlık mesleklerinde uzmanlık ve yüksek lisans eğitimlerinde temel standartlar belirlenmeli ve uygulanır hale getirilmesi sağlanmalı,
6. Sürekli eğitim veren kurum ve kuruluşların temel standartları belirlenmeli, verdikleri eğitime göre kredilendirilmeli ve katılımı artırıcı önlemler alınmalı,
7. Her kademedeki eğitici olarak görev alanların nitelikleri ve eğitimlerine ait temel standartlar belirlenmeli ve bunlara ulaşılabilmesi için önlemler uygulamaya konulmalı,
8. Halkın sağlık eğitimi ile ilgili öncelikler belirlenmeli, basın-yayın kurumlarıyla koordinasyon sağlanarak halkın sağlık konusunda yanlış bilgilendirmeleri engellenmelidir.

II. Hizmet Araştırmaları:

İhtiyaç duyulan bilgilerin temini için

- (1) Ülkenin sağlık sorunları ve önceliklerinin tespiti,
- (2) Mevcut sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesi,
- (3) Eğitim programlarının değerlendirilmesi ile ilgili araştırmaların en geç 1995 yılına kadar yapılması sağlanmalıdır.

III. Yönetim ve Mevzuat:

1. Tüm sağlık personelinin görev tanımları, sayı

ve niteliklerinin belirlenmesi çalışmalarını 1995 yılına kadar tamamlanmalı,

2. Sağlıkla ilgili mevcut mevzuat gözden geçirilerek günün koşullarına uyarlanmalı, varsa mevzuat eksiklikleri tamamlanmalıdır. Özellikle Sağlık Bakanlığı'nın dinamik ve çağdaş sağlık hizmetleri anlayışına uygun yeni bir teşkilatlanma gerçekleştirilmelidir.
3. Sağlık personelinin mezuniyetlerinden itibaren izlenmesi ve insan gücü planlanması gerçek verilere uygun olarak yapılmalıdır.

IV. Referans Laboratuvarları:

1. Referans laboratuvarları belirlenmeli, mevcut olanların çağdaş teknolojiye uygun donatımları gerçekleştirilmeli
2. Ülke çapında hizmet verecek kalite kontrol sistemleri faaliyete geçirilmelidir.

V. Etik Haklar:

Sağlık hizmeti sunanlar ve bu hizmetlerden yararlananların hizmetler konusundaki yakınmaları ve hakları ile ilgili konularda çalışmalar yapılmalıdır,

VI. Yayın dokümantasyon, bilgi ileşim ağı:

1. Sağlık alanında temel kaynak ve sürekli yayınların temini,
2. Araştırma verilerinin derlenmesi, arşiv sisteminin kurulması,
3. Bilgilerin dokümanite edilerek yayınlanması,
4. Konu ile ilgili bütün merkezlerle iletişim ağının kurulması, 1995 yılına kadar gerçekleştirilmelidir.

VII. Koordinasyon ve Uluslararası İlişkiler:

1. Ulusal ve uluslararası sağlık kuruluşları ile bilimsel işbirliğinin koordinasyonu sağlanmalıdır,

D. SAĞLIK AKADEMİSİ:

Yukarıdaki belirtilen hedeflere ulaşmak için ülke düzeyinde rehberlik ve koordinasyon edecek bir kurumun kurulmasının çok önemli olduğu görüşüne varılmıştır. Adının "Ulusal Sağlık Akademisi" olması düşünülen bu kuruluşun kurulması için ilgili mevzuat en kısa zamanda tamamlanmalıdır.

AMAÇ:

Akademi ülkemizdeki sağlık düzeyini yükseltmek hedefine yönelik olarak, eğitim, araştırma, referans, danışmanlık, koordinasyon, sağlık politikaları geliştirme ve etik haklar konularında faaliyet gösterecektir.

AKADEMİ STATÜSÜ:

Akademi bilimsel ve idare yönden özerk, katma bütçeli bir kuruluştur.

AKADEMİNİN KURULUŞU (YAPISI):

Akademünün en yüksek karar organı akademi genel kuruludur. Genel kurul, aşağıdaki üyelere oluşur:

- a- Hükümet temsilcileri,
- b- Sağlık meslek birlikleri temsilcileri,
- c- Eğitim kurumları temsilcileri,
- d- Akademi temsilcileri.

Hükümetin atadığı üyeler: Hükümet akademünün görev ve yetkilerini göz önüne alarak konu ile ilgili gördüğü kurum ve kuruluşlardan kendi saptadığı kişileri temsilci olarak gönderir. (Örneğin; Sağlık, Maliye, Milli Eğitim, Milli Savunma Bakanlıkları, DPT, YÖK TÜBİTAK, vb.)

Özel kanunla kurulmuş sağlık meslek birliklerinin gönderdiği temsilciler.

Sağlık personeli eğitim kurumlarında çalışan ve eğitim yetkisi olan kişilerin kendi aralarından seçerek gönderdiği temsilciler (Tıp, Diş, Eczacılık Fakülteleri, Hemşirelik Yüksek Okulları Öğretim Üyeleri; Eğitim Hastaneleri Şef ve Şef yardımcıları; Sağlık Eğitim Enstitüleri ve okullarındaki eğiticiler)

Genel kurul akademünün yukarıda ifade edilen görevlerini gerçekleştirmek ve yetkilerini kullanmak için gereken bölümleri akademi yönetim kurulunun teklifi ile kurar. Bu bölümlerin görev ve yetkilerini saptar. Akademi, bilgisine ve deneyimine ihtiyaç duyduğu birikim sahibi kişilere de görev verebilir, önerebilir.

AKADEMİNİN GÖREV VE YETKİLERİ:

1. EĞİTİM:

Sağlık personelinin (657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen) mezuniyet öncesi, mezuniyet sonrası (Uzmanlık, hizmet öncesi, hizmetiçi ve sürekli eğitim) eğitiminde gerekli olan temel standartları saptamak.

Sağlık personeli eğitimi yürüten kurumları, bu standartlara uygunlukları (İnsan-gücü, araç-gereç) yönünden değerlendirmek.

Sağlık personeli eğitim kurumlarından mezun olan personelin kazandığı bilgi-beceri düzeyinin temel standartlara uygunluğunu sağlamak ve mesleki uygulama ehliyetini vermek.

Halen yönetici durumda olanlar ile birinci basamak sağlık hizmeti sunan personelin hizmet içi eğitimleri, yeni mezun olacakların hizmet öncesi eğitimlerinin temel standartları belirlenerek en kısa zamanda uygulamaya konulmalıdır.

Halkın sağlık eğitimi: Halkı sağlık konularında bilgilendirmek, sağlık sorunlarını kendi kendilerine çözebilir hale getirmek, sağlık hizmetlerine katılmalarını sağlayabilecek ve sağlık haklarını koruyabilecek hale getirebilmek amacıyla eğitim-propaganda stratejilerini geliştirmek.

2. ARAŞTIRMA:

Sağlık araştırmalarında ülkenin bugünkü sağlık düzeyini ve sorunlarını saptama, gelecekte beklenen sorunları öngörmek ve çözümlenmesine yönelik ihtiyaçları belirlemek, eğitim programlarını değerlendirmek amacı ile araştırma önceliklerini saptamak, araştırma projeleri yapmak, bu projeleri kurum olarak uygulamak veya ilgili araştırma kurumlarına önermek.

3. YÖNETİM MEVZUAT VE POLİTİKA GELİŞTİRMEK:

Sağlık personelinin görev tanımları, sayı, nitelik belirlenmesi çalışmaları ile sağlık araştırmalarına ve diğer sağlık enformasyon kaynaklarına dayanarak belirlediği ihtiyaçların karşılanması yönünde politikalar ve projeler geliştirmek. Bunları ülkemizdeki sağlık hizmetlerini, sağlık insan gücü eğitimi- ni planlayan ve uygulayan kurumlara iletmek.

Ayrıca, sağlık mevzuatının gözden geçirilmesi, günün ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini sağlamak.

4. KALİTE KONTROL VE REFERANS LABORATUVARLARI:

Sağlık alanında kullanılan her türlü laboratuvar çalışmasının temel standartlarını belirlemek.

Referans laboratuvarı saptamak, yeni referans laboratuvarlarının oluşturulmasını sağlamak ve bunların uluslararası kabul edilirliliğini sağlayacak düzenleme ve girişimleri yapmak. Kalite kontrol sistemlerini kurmak.

5. ETİK HAKLAR:

Sağlık hizmeti sunanlar ve bu hizmetlerden yararlananların hizmetler konusunda yakınmaları ve hakları ile ilgili konularda çalışmalar yapmak.

6. ENFORMASYON - DOKÜMANTASYON - YAYIN:

Akademiklerin yukarıda ifade edilen görevlerini gerçekleştirmek için gereken enformasyonu sürekli ve doğru olarak sağlayacağı mekanizmaları kurmak. Sağlık sektörüne ilişkin her türlü enformasyonu birleştirmek, değerlendirmek ve ihtiyaç duyan kurumlara ve kişilere iletmek. Ülkenin sağlık bilimleri alanında ürettiği tüm bilgiyi (periyodikler, tez-

ler, raporlar, kitaplar vb.) toplamak-arşivlemek ve kullanıcıların hizmetine doğrudan ve/veya gerçekleştireceği yayınları aracılığı ile sunmak.

7. ULUSLARARASI BİLİMSEL İLİŞKİLERİN KOORDİNASYONU:

Uluslararası kuruluşlarla işbirliği ile çeşitli konularda yürütülen projelerin ve diğer çalışmaların koordinasyonunu sağlamak.

SAĞLIK AKADEMİSİ GRUBU KATILIMCILARI

Prof. Dr. SABAHAT TEZCAN	Hacettepe Üni. Tıp. Fak. Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğr. Üyesi
Prof. Dr. TURGUT AKINTÜRK	Yüksek Öğretim Kurulu
Prof. Dr. ŞAKİR TANINDI	Gülhane Askeri Tıp Akademisi
Prof. Dr. GÜLÜMSER KOÇAK	Türk Diş Hekimleri Birliği
Prof. Dr. LEVENT KARACA	Gülhane Askeri Tıp Akademisi Komutanlığı
Prof. Dr. SEMİH BASKAN	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. MİTHAT ÇORUH	Bilkent Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. NECATİ DEDEOĞLU	Antalya Üni. Tıp, Fak. Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğr. Üyesi
Prof. Dr. LEMAN BİROL	Hacettepe Üni. Hemşirelik Yüksekokulu
Prof. Dr. RAHMİ DİRİCAN	Uludağ Üni. Tıp Fakültesi Toplum Hekimliği Öğretim Üyesi
Doç. Dr. NEVZAT EREN	Hacettepe Üni. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı
Doç. Dr. DURSUN KIRBAŞ	Şişli Etfal Hastanesi Nöroloji Kl. Şef. Yrd. İ. Tab. Odası Y.K.Ü.
Doç. Dr. NURAN AKDEMİR	Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu
Doç. Dr. NURGÜN PLATİN	Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu
Doç. DR. HULKİ FORTA	Şişli Etfal Hastanesi Nöroloji Klinik Şefi
Yard. Doç. Dr. ÜMİT SEVİÇ	Hemşireler Derneği
DR. DOĞU NEBİOĞLU	Ankara Üniversitesi Ecz. Fakültesi
Dr. MEHMET ALİ BİLİKER	Sağlık Bakanlığı Hıfzıssıhha Okulu
Dr. M. İRFAN BARLAS	T.C.D.D. Ankara Hastanesi
Dr. İRFAN GÖKÇAY	Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi
Dr. MEHMET ÖZDEN	Sağlık Bakanlığı Sağlık Eğitim Genel Müd.
Uzm. Ecz. NİDA BESBELLİ	Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Enst. Başkanlığı
Uzm. ÇİĞDEM ARTUK	Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Enst. Başkanlığı
HALİL ŞEN	Sağlık Eğitim Enstitüsünü Bitirenler Derneği
ALİ RIZA GÖZLER	Gevher Nesibe Okulu Müdürü